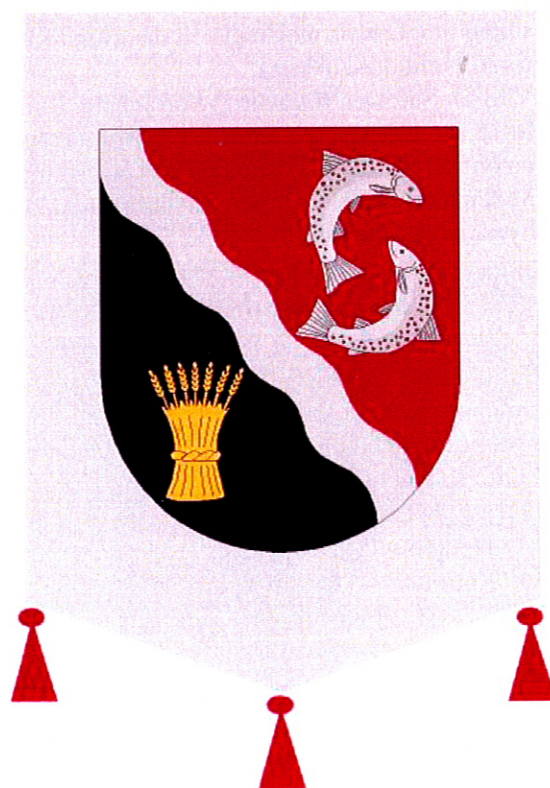

SIITOSET

-Sukuseura, Jäsenlehti N:o 1 1/2002

Puheenjohtajan palsta:

Yhteistyöllä kaikkien hyväksi

Jokaisen seuran toiminta on yhtä vilkasta ja monipuolista, kun sen jäsenet haluavat. Mutta vilkkainkaan seura ei pysty toimimaan, ellei sillä ole riittäviä taloudellisia voimavaroja. Seuramme "rahakirstun pohja alkaa kuumottaa". Se on paha merkki. Siksi vetoan jäseniin, että jokainen jolla jäsenmaksu on vielä maksamatta, suorittaisi sen mahdollisimman pian. Maksaminen käy joustavasti pankkitilille, jonka numero on 800020-3712367. Suorituksellanne varmistatte myös jäsenlehden tulon, jota on tarkoitus jatkaa, mikäli taloudelliset voimavarat sen sallivat.

Seuran menot ovat kasvaneet myös nyt ilmestyneen ensimmäisen jäsenlehden johdosta. Paljon tarvitaan myös viirin ja pöytälipun painatus kustannuksiin. Pyrimme vastaisuudessa saamaan lehden tulemaan niille jäsenille, jotka ovat jäsenmaksunsa maksaneet, muille lehteä haluaville se toimitetaan maksua vastaan.

On selvä, että kaikilla näillä toimenpiteillä seura saa myös rahaa, mutta koska hinnat on pyritty asettamaan, - ainakin näin aluksi - niin alhaiseksi, että mahdollisimman moni voisi niitä hankkia, tulot jäävät suhteellisen vähäiseksi. Hyvin tärkeä on myös osoitetiedostojen päivittäminen. Toivon, että ilmoitatte muutoksista sihteerille ja kaikesta muustakin jäsenyyteen liittyvistä asioista. Antakaa myös mahdolliset sähköpostiosoitteet. Muistakaa myös valokuvilla ja jutun aiheilla sihteerii ja lehden tekijää.

Viiriä ja pöytälippua on Parikkalassa saatavana Parikkalan Seudun Osuuspankista, sekä tilattavissa seuran sihteeriltä. Lapissa molempia on saatavana Kittilässä Siitosen Hiihtokeskuksesta.

Viiri on Siitosten sukuviiri, se on jokaisen sukuun kuuluvan ostettavissa, sen ennakotilaushinta täysin valmiina on vain 60 €/kpl. Pöytälippu vastaavasti maksaa 40 €. Molemmat ovat siis erittäin edullisia hankkia ja sopivat hyviä lahjaesineiksi.

Tuokaa vanhat tiedot kirjattavaksi

Sukuseuran tärkein ja merkittävin tehtävä on sukututkimustyö. Voin jo lyhyen kokemuksen perusteella sanoa, että kun alkuun on päässyt, niin aina vain mielenkiinto lisääntyy ja tiedonhalu kasvaa. Turha on pelätä, että esiin tulee jotain sellaista joka ei ole julkaisukelpoista, kuten rikollisuus ja siihen verrattavat rikkomukset. Siitosten sukua tutkiessani ei ole mitään sellaista vastaan tullut. Eräs tuntemani mies kertoi lopettaneensa sukututkimisen kun vastaan alkoi tulla Blomeruksia. Jonkun suvun kerrotaan maksaneet tutkijalle 3000 mk, ja pian he lupasi paritonnin lisää jos pitää suunsa kiinni. Meillä ei tuohon ole tarvetta.

Pyydän jo tässä vaiheessa anteeksi lehdessä mahdollisesti olevista tieto- tai asiavirheistä. Otan kaikesta syyt itselleni, sillä tällä lehdellä ei vielä ole toimituskuntaa, eikä toimitusta, mutta toivon, että jo seuraavaa lehteä tekee useampi henkilö.

Kaunis "pokkaus" Kittilän suuntaan, josta Sirpa laittoi kuulumisia ja tietoja sikäläisten Siitosten elinoloista ja kaikesta muusta siihen liittyvistä asioista.

Samalla haluan lausua parhaimmat kiitokset Parikkalan Seudun Osuuspankille, Parikkalan Valo Oy:lle ja Parikkalan Sähkötaito Oy:lle heidän lehteämme kohtaan, ilmoitusten muodossa antamastaan taloudellisesta tuesta.

20 vuotta pian täyttymässä

Vajaan kahden vuoden päästä tulee kuluneeksi 20 vuotta siitä kun kutsuin Raimon ja Kyöstin meille keskustelemaan sukuseuran perustamistarpeesta. Yhteinen päätös oli, että puuhaan ryhdytään. Seuraavana kesänä kutsuttiin asiasta kiinnostuneet Imatralla, paikallisen kalastusseuran ihanaan majaan 4.8.1985, ja tuolloin se päätös tehtiin.

Ensimmäinen sukukokous pidettiin seuraavana kesänä 2.8.1986 Parikkalassa.

Paljon on ehtinyt vettä Vuoksessa virrata, mutta paljon on ehtinyt tapahtua myös seuran toiminnassa. Sukukokousten lisäksi on tehty retkiä Karjalaan ja Viroon ja Latviaan, kotimaata unohtamatta.

Seuramme jäseniä on ympäri omaa maataamme ja maailmaa, kaukaisimmat ovat Singaporessa ja Amerikassa ja ympäri Eurooppaa. Toivon, että niin sukuviiri kuin myös pöytälippu saavat heidän jokaisen luona oman paikkansa. Onhan mukava kulkiessa nähdä, että tuossakin talossa asuu sukuumme kuuluvia ihmisiä.

Tämän lehden saavat kaikki, myös vielä ne perheet jotka ovat maksaneet tätä edellisen kauden jäsenmaksun. Lehti lähetetään myöhemmin muille myöhemmin maksaneille (8 €), muuten se maksaa 5 €/kpl.

Näin on toista puheenjohtajakautta eletty jo kolme kulkautta. Kiitoksen luottamuksesta. Tulee vain mieleen Lauri Viidan runon säe.

"Sen joukon johtajaksi nimittäisin,
ken pitkäkaulaisin on, pienipäisin
ja takapuolestansa täyteläisin. -
Kas, kun jää painopiste matalalle,
voi nousta kukonnuppi korkealle
ja loistaa tunkiolta maailmalle!"

Toivotan jokaiselle lukijalle oikein hyvää alkavaa talvea. Pidetään yhteyttä.

Pentti Siitonen

Kannen kuvat:

Siitoset Karjalan retkellä
Auringonlasku Laatokalla
Mänty Laatokan rannalla

Eini Pulkkinen os. Siitonen muistelee:

Eini 11. kympin oppilas

"Hyvin muistan vielä päivän kun peitin isälle tulevan perirahan hirren rakoseen. Isällä oli yhdessä aitassa kyläkauppa, jota hän hoiteli yhdessä maanviljelyksen, eläinvälityksen ja kalastuksen ohella. Kauppa oli sijoitettu aitojen keskikohdalle, siksi sitä kutsuttiinkin väliaitaksi. Kaupassa myytiin niitä tarvikkeita joita päivittäin kukin tarvitsi. Isä osti karja, joka sitten kuljetettiin Viipuriin ajamalla, hevonen kulki edellä ja pojat ajoivat perässä karjaa.

"Kyllä mie muistan vielä vaikka mitä niiltä ajoilta." Näin totesi Eini Pulkkinen os. Siitonen Parikkalan Oravanniemen Kaunisniemessä, kun häntä pari vuotta sitten haastattelin.

Vaikea reumatismi on murjonut kädet ja jalat, mutta tauti ei ole lannistanut Einin henkistä olemusta, pirteiden ja elämänhalun voisi sanoa loistavan hänen kasvoillaan, vaikka ikäkin on kohta 80 vuotta. Yhdessä hän Viljonsa kanssa muisteli mielellään menneitä aikoja, hurttia huumoria unohtamatta.

"Pojat saivat aina pientä ajopalkkaa. Viipuriin päästyä velipojan mieli oli tehnyt jotain suuhun pantavaa. Isä antoi pojalle rahan ja hän meni kauppa. Pyysi myyjältä "äppeliä". Myyjä ihmetteli ja totesi ettei heillä ole sellaista, jolloin poika näytti omenalaatikkoo ja sanoi, tuossahan noita on, ja sai omanoit".

- Ollessani silloin neljä vuotias, olin yksin kotona. Aikuiset olivat pellolla töissä ja veljet koulussa. Nenosen Eemeli tuli maksamaan isälle velkaansa. Hän antoi rahan minulla ja käski antaa se isälle. Pelkäsin, että jos joku tulee ja varastaa suuren setelin, siksi päätin huolella peittää rahan, ja niin myös tein. Etsin sille sopivan paikan hirrenraosta.

Illalla kun perhe oli palannut pellolta, niin isä ja äiti alkoivat kysellä toisilta lapsilta rahaa. Vaatien heitä tunnustamaan, kuka heistä on rahan ottanut? Kauan mietittyäni päätin uskaltaa tunnustaa, kun äiti oli luvannut, että kuka tunnustaa, niin sitä ei rangaista. Menin äidin luo ja pyysin häntä lähtemään ulos katsomaan missä raha on.

Näytin "kyökin" hirsiseinässä olevaa halkeamaa ja sanoin, että tuolla se on, panin sen sinne turvaan, ettei kukaan sitä varasta.

Äiti alkoi kaivaa tikulla rahaa ja saikin sen pois, mutta useampana kappaleena, koska olin työntänyt se hyvin syvälle. Isä sai kuitenkin rahan vaihdettua pankissa ehjään, eikä vahinkoa tullut, Eini muistelee.

Hyvin muistaa Eini myös kansakoulun käynnin. Kaapissa hän kaivaa vielä kutakuinkin ehjänä säilyneen kansakoulun päästötodistuksen, jota lapset ja lastenlapset ovat aika kaltoin kohdelleet.

Eini kertoo ottaneen opetuksen innolla vastaan ja siitä kertoo myös todistus. Jos viimeisen luokan oppiaineiden, -kun kaikki numerot otetaan huomioon - niin kympejä on peräti 11 kpl.

"Lellipentuna minua taidettiin pitääkin, kuten velimiehet aina ovat sanoneet." J. A. Lehto oli tuolloin Melkonien kansakoulun opettajana ja koulun johtokunnan puheenjohtajana. Aleks Heinonen."

"Jo ensimmäisellä luokalla sain käsitöistä kympin, kun osasin neuoa kirjavat lapaset. Äiti opetti käsitöitä tekemään, hän kun oli käynyt Kanneljärven kansanopiston 1911 - 12. Silloin juuri tapahtui kuulu Titanikin onnettomuus. Isä neuvoi minulle karjan hoitoon liittyviä asioita."

Tuolloin viljat puitiin pääasiassa riihessä, vasta myöhemmin kylään perustettiin Melkonien puimakoneosuuskunta. Konetta siirrettiin aina tarpeen mukaan talosta toiseen.

Kerran kun oltiin varhain keväällä puimassa latoon tuktutuja viljoja, silloin puijat huomasivat, että Hetulan rannasta olevaan sulaan on pudonnut kolme poikaa, ne olivat Hetulan Arvi, Sukkelopohjan Asko ja Eskonmäen Jussi. Pojat olivat lähteneet heikolle kevätyäälle pyydystämään käsin jäänreunasta kaloja ja pudonneet sulaan. Antton Siitonen lähti juoksemaan rantaan ja sai pojat ylös. Arvi oli jo menettänyt tajunnan, mutta kun sille annettiin teko-hengitystä ja nostettiin lämpimän uuninpäälle, niin poika virkosi ja kaikki he elivät tänäkin päivänä." Näin muisteli Eini nuoruuden aikaisia tapahtumia.

"Muistan vielä hyvin myös sen kun riihen puinti aloitettiin aamulla hyvin varhain, jo kello 4 aikaan. Paretulen valossa aloitettiin puinti. Päre paloin riihen uunin päällä, näin siksi etteivät putoavat kipinät ja karsta pääse sytyttämään tulipaloa. Puinti piti aloittaa riittävän aikaisin, jotta ehdittiin karjanhoitoon.

Varsin nuorena isä opetti minut valjastamaan hevosen. Siihen aikaan tehtiin paljon työtä. Kalastaminen oli varsin tärkeä puuha. Isän kanssa olin usein lahnan pyynnissä. Kerrankin saatiin saavillinen suuria lahnoja. Osa jätettiin kotiin suolattuna ja kuivattiin, mutta pääosan isä vei Simpeleen markkinoille ja myi ne siellä.

Pienet ahvenet kuivattiin ja niistä keitettiin talvella "kapakalakeittoa." Keittoon pantiin lisäksi ohraryynejä ja perunaa.

Muistan vielä mikä virsi laulettiin koulun päättäjäistilaisuudessa se oli "Nyt lopuks etehesi, oi Jeesus polvistun". Näin Eini Pulkkinen syksyllä 2000.

Eini ja Viljo Pulkkinen Parikkalan Kaunisniemen kodissaan, Viljo poistui viereltä lopullisesti muutama viikon kuluttua.

Mustanmäen Aarne

hanhisaaliineen

Mustanmäessä asui tunnettu Siitosten veljesparvi, kaikki he olivat innokkaita metsästäjiä. Monen veljeksien voimin lähdettiin salomaille. Aina syksyn lähestyessä, jopa varsinaista jahtiaikaa ennen he lähtivät koirineen metsälle ja silloiset saaliit olivat mahtavia. Aarne lienee ollut veljeksistä innokkain riistanperässä juoksija. Metsänriistaa oli tuolloin runsaasti ja saalis varastoitiin kellariin ja vietiin sitten Viipurin herrasväen nautittavaksi.

Aarne aikoinaan kertoi, että metsästäminen aloitettiin jo varhain syksyllä, usein jo ennen varsinaisen metsästyksen alkua. Saaliin säilyttäminen toi omat ongelmansa. Ainoa kylmempi paikka oli kellari, kuten Aarne aikoinaan kertoi.

- Joskus saattoi linnut olla jo kovastikin tuoksuvia, mutta kun järjesti viennin Viipuriin pakkasen aikana, niin haju ei silloin päässyt pahemmin haittaamaan myyntipuhua. Herrasväen rouville kelpasi kaikki metsänlinnut ja useinhan piiat oli lähetetty asialle ja heille oli annettu määräys ostaa metsänriistaa juhlapäivälliseksi. Ilmeisesti silloin käytettiin enemmän suolaa ja mausteita kun nykyisin.

Siihen aikaan oli Mustanmäen saloilla runsaasti metsäkalalintuja ja myöhemmin kun alkoi hanhien muutto aika, niin niitä saatiin salolampien poukamista ja niiden ruokaillessa pelloilla, joskus hyvinkin runsaasti, Aarne kertoi.

Aarne Siitonen onnistuneen hanhenmetsästyksen jälkeen.

Sirpa Siitonen

Terveiset Lapista Siitosen kylästä

Sukumme täällä Lapin juurella Kittilässä sai alkunsa, kun Pehr Siitonen joka oli syntynyt Tervolassa 1812, saapui Kittilään lukkariksi. Hän avioitui Brita Maria Alan kanssa, joka oli syntynyt Kittilän vanhimmasta Ryssän suvusta. Hänen sukunsa sai alkunsa, kun Kittilän kirkonkylään saapui asukassa Venäjän puolelta ja häntä alettiin kutsua ryssäksi. Kerrotaan, että nämä venäläiset surmasivat paikallisen mahtavan shamaanin Päiviön ja hänen kolme poikaansa Vuoabin, Isakin ja Johanaksen. Kolme hänen tyttärtään Kristiinan, Kreetan ja Inkeri pakenivat venäläisiltä piilopaikoihinsa, mutta avioituivat heidän kanssaan myöhemmin. Kittilä nimi on peräisin Kristiinasta, jota kutsuttiin Kitiksi.

Pehr Siitoselle ja Brita Marialle syntyivät lapset Kaisa, joka oli syntynyt 15.5.1862., hän muutti myöhemmin norjaan. Ida Rosa, joka oli syntynyt 22.12.1865, hän muutti vuonna 1886 Tornioon. Sitten syntyi poika Frans Otto 17.09.1867. Hän avioitui Hanna Kristiina Särkelän kanssa, ja heidän jälkeläisiään on nykyinen Siitosen kylä täällä Kittilässä.

Sitten syntyi Eeli Evert 14.10.1870 sekä 22.01.1877 Edvard, joka toimi isänsä Pehrin (Pekan) kanssa kirkon kanttorina, kunnes vuonna 1906 muutti Amerikkaan. Siellä hänelle syntyi kahdeksan lasta, heistä nuorin oli Mary Helen Tretheway. Hän käytti myös suomalaista nimeä Irja Siitonen. Nuorin lapsista, joka syntyi vasta isänsä kuoleman jälkeen 21.12.1878 muutti Ruijaan vuonna 1895, minne myös äiti Brita Maria muutti tyttärensä luokse miehensä kuoleman jälkeen vuonna 1882. Norjaan muuttaneiden tyttären jälkeläisiä asuu nykyisin Näämässä ja Lillehammarissa.

Frans Otto ja Kristiina muuttivat kirkonkylältä kumpujen maahan lähelle Kumpurunturia, nykyiseen Siitosen kylään kruununtalalle. Heille syntyi yhdeksän lasta, kaksi tyttärtä ja seitsemän poikaa. Toinen tytöistä Taimi kuoli nuorena ilman perillisiä. Seitsemän rakensivat talonsa ja raivasivat peltonsa kumpujen keskelle. Ilta Kivilahti, toinen Siitosen tyttäristä kertoo muistelmissaan. "Oli puutetta kaikesta ja ihmiset vaelsivat oman kunnan alueella. Perustettiin asutuslaki. Syntyi uusia kyliä. Tällä kertaa kummuille, jänkien laitamille. Uusi elämä, parempi tulevaisuus oli toivona.

Maanteiden ja tärkeiden palvelujen puuttuminen ei heikentänyt uudisraivaajan intoa. Näillä asuntotiloille valtio rakensi pieniä neliseinäisiä taloja, joita kutsuttiin tuulimyllyiksi. Myllytaloja ei sopinut moittia, asui-

pa siinä vaikka kahdeksan jopa kymmenen henkeä. Näitä "tuulimyllytaloja" on vielä muutama jäljellä kylässä.

Siitosen kylässä on nykyisin parikymmentä asuintaloa, muutama karjatila ja urheiluseuran talo. Urheiluseuran toiminta oli vielä 10 - 15 vuotta sitten hyvin vilkasta. Kansainvälisissä Siitosen Hiihdoissa otti mittaa niin ulkomaalaisia kuin myös Suomen huippuhiihtäjiä, kun esimerkiksi Marja - Liisa ja Harri Kirvesniemi ja Pirkko Määttä. Nykyisin seura järjestää keväällä hiihtokilpailuja seuran talolta on latureitistöjä sekä kelkkareittiä Leville.

Kesäisin kylän suuri toiminta on kullanhuuhtonta. Turistihuuhtomollamme vierailee myös ulkomaalaisia turisteja. Viime kesänä esimerkiksi vieraili ranskalainen lehdistöryhmä noin neljäkymmentä henkilöä. Toimintaa hoidetaan yhdessä Levin Matkailun kanssa. Kylällä on tietysti myös oma Lapin shamaani, jolta voi saada Lapin Kasteen.

Kun Kittilän kunta lakkautti kylältä koulun, me Siitokset kunnostimme koulun talkoovoimalla ja nykyisin koulu toimii majoituskeskuksena mm. hiihtoleiriläisille.

Puitteet tähän kylän kaikelle toiminnalle luo tietysti tämä Lapin lumoava luonto syksyn ruskan väreissä, kevään aurinkoisilla hangilla sekä kesän yöttömällä yöllä.

Opettaja Sirpa Siitosen oppilaat kullanhuuhtonnassa Lopsunojalla.

Siitosten jälkeläisiä heinätalkoissa.

Mustan Pekan muisteloita:

Siitokset nuohoojina Pietarissa

Pietari tarjosi 1800 luvulla työtä ja toimeentuloa runsaalle määrälle myös suomalaisia. Tilastojen mukaan yksin kaupungissa oli tuhansia suomalaisia, lisäksi heitä oli runsaasti ympäristössä. Parikkalasta ja ympäristökunnista lähti moni nuori poika oppimaan ammattia Pietariin. Monet eri ammattien harjoittajat ottivat mielellään poikia oppilaisiksi, joista sitten valmistui kisällejä ja mestareita. Yksi merkittävimmistä ammasteista oli nuohoojan ammatti. Parikkalasta heitä oli kymmenkunta ja tunnetuin heistä oli "Musta-Pekka." Pekka Siitonen Melkoniemestä. Vuonna 1856 on Pietarissa laskettu olleen suomalaisia oppipoikia, kisälleinä ja mestareina yli 2000.

Mikä sitten nuoria veti Pietariin, siihen on selvä syy. Tuolloin täällä oli suuri työttömyys ja kurjuus. Vuosina 1821 - 25 oli Viipurin maaherrana paroni Klinchenström. Hän oli lausunut. "Jos Parikkalan ylle voitaisiin rakentaa katto, siitä tulisi köyhäinhuone". Tuo määritelmä lienee tuolloin pitänyt myös paikkansa, kun ottaa huomioon, että Parikkalassa katovuosien lisäksi vallitsi juoppous, laiskuus, raaquus ja jatkuva köyhyys. Näin kertovat sen aikaiset asiakirjat tuolta ajalta.

Pekka oli nuohousurakoitsija, jonka palveluksessa oli parhaimmillaan 50 -70 miestä. Hän toimi alalla parikymmentä vuotta, aina siihen asti kun kapina ja vallankumous alkoi.

"Musta - Pekan nimen hän sai työntekijöiltä, ehkä siksi, että hän oli ihon väriltään muita tummempi. Ehkä hän oli saanut tumman ihonvärin perintönä isältään, koska äitinsä oli hyvin vaalea, näin arvelee Pekan poika Yrjö Siitonen.

- Pietarissa sanottiinkin, että kuka ei tunne Mustaa - Pekkaa, se ei tunne kopekan rahaa. Tuolloin oli hyvin yleistä, että mestareille annettiin myös lempinimiä, luonteensa tai muiden ominaisuuksiensa mukaan. Erästä heistä voitiin kutsua vaimon nimellä, näin siksi, että tiedettiin miehen olleen "tohvelisankari".

Poikia välittivät Pietariin täällä olleet mestareiden sukulaiset ja tuttavat. Yhtenä heistä oli Heikki - setä, joka vei mukanaan visakoivu kuorman päällä aina muutaman pojan. Isä kävi usein myös itse pestaamassa täältä poikia omaan yritykseensä.

Matka taittui varsin hitaasti hevoskyydillä, kun täältä vietiin tuolloin Pietariin visakoivuja ja muita erikoista puutavaraa. niin kuorman päällä pääsivät myös pojat perille. Kyydin antajalle maksettiin pieni korvaus kyydistä ja poikien yöpymisestä ja ruoasta matkan aikana.

- Kun matkalaiset pääsivät perille, niin pojista pidettiin hyvää huolta ja mestareille ilmoitettiin, että nyt olisi taas valittavissa "Pekkoo, Paavoo pallinaamoo, viiskymmentä kopekkaa kappale," kertoili Yrjö.

Yrjöstä tuli isän ammatin jatkaja, hän toimi nuohoojana jo Pietarissa, mutta sittemmin myös täällä kotimaassa,

Oulussa ja Helsingissä, sen jälkeen kun Pietarista tuli vallankumouksen alkaessa pikainen lähtö.

- Pojille matka oli mielenkiintoinen, eihän heistä monikaan ollut käynyt kotikylää kauempana. Kyytimies kertoi li matkanvarrella olevista paikkakunnista ja tapahtumista, joita pojat mielenkiinnolla kuuntelivat ja niin matka taittui mukavammin.

Kultarahoja tarvittiin pestuurahoiksi

Pekka kävi usein pestaamassa Parikkalasta poika oppipojiksi Pietariin. Kerran veljensä epäili, että kannattaako sinne Pietariin lähteä, hankkiiko siellä tarpeeksi? Silloin Pekka kaivoi repusta kangaspussin ja helisytteli sen sisältöä.

- Mitä itenevät raudanpalasia, veli tuumi.

Silloin Pekka kaatoi pussin sisällön pöydälle, jossa kimalteli suuri kasa puhtaita kultaisia ruplan rahoja. Silloin velimiehen naamassa ilme muuttui ja vakavoitui, eihän hän ollut koskaan nähnyt niin paljon rahaa ja vielä kultaisia samassa kasassa.

Kullan hän oli ottanut mukaan pestuurahoiksi, koska joskus hän joutui poikien vanhemmille maksamaan pojista. Kaikista pojista ei kuitenkaan tullut nuohoojia, osa heistä meni kultasepän oppiin, muutamista tuli puuseppiä tai suutareita. Nuohoojan ammatissa kuitenkin hankki parhaiten, mutta se oli vaarallisinta työtä. Suomalaisia pidettiin ahkerina, mutta ennen muuta rehellisinä työntekijöinä. Kyllä Pietariin tuli poikia myös muista maista, mutta suomalaiset olivat suosittuja, heidät tiedettiin olevan ahkeria, mutta ennen muuta rehellisiä. Yrjö kertoo.

- Minkään ammatin oppipoikana elämä ei ollut ruusuilla tanssimista. Palkat olivat pienet, siksi moni nuohoojan oppipoika joutui aluksi tulemaa toimeen "natsajuilla", eli niillä rahoilla joita asiakkaat antoivat kuin juomarahoina, jos he totesivat työ hyvin tehdyksi. Ammatin opittuaan palkat ansiot kasvoivat ja sitä mukaan myös elintaso.

Tästä taas oli seurauksena se, että kun pojat tulivat käymään kotiseudullaan, he kertoivat toisille pojille, ja niin lähtijöitä oli entistä enemmän.

Nokkelimmat ja nopealiikkeisimmät pojat valittiin nuohoojan oppipojiksi, heitä myös vaadittiin erikoisesti rehellisyyttä ja nopeaa älyä. Pietarin talot lämmitettiin tuolloin puulla ja poikien oli heti osattava selvittää montako hormia ja ilmastointikanavaa missäkin piipussa on, olipa talo miten moni kerroksinen tahansa ja niissä oli kymmeniä uuneja.

Nuohoojien yhtenä ongelmana olivat tuolloin vanhatpiiat. Ne kun pyrkivät ottamaan nuohoojan käsiharjat. Naiset pyrkivät taittamaan niistä ainakin varret ja viemään harjan petinsä alle, niin he uskoivat unessa näkevänsä tulevan sulhasensa ja uskoivat harjaksien tuovan hyvää naimaonnea. Nuohoojaa pidettiin muutoinkin onnea tuottavana taikahenkilönä.

Jo tuolloin oli Pietarissa taskuvarkaita, siksi rahat ja arvoesineet jouduttiin kätkemään hattuun, muutoin ne hävisivät.

Hauskojakin tapahtumia sattui

Kerran olin nuohoamassa erästä taloa. Kävin sanomassa piialle, että laittaa höyrypellin kiinni ja savupellit auki. Kokematon piikatytö ei käsittänyt asioita oikein ja sulki savuhormit ja jätti höyrypellin auki. Kun laskin harjan hormiin ja aloin vetää ylös niin tunsin, että kaikki ei ole niin kuin pitäisi. Kun vedin harjan piipusta niin sen mukana tuli naisen pikkuhousut. Laskeuduin katolta ja menin sisälle, jossa pankkiin juuri töihin lähtöä tekevä rouva etsiskeli housujaan. Hän oli laittanut ne pesun jälkeen hellan päälle höyrypellin rautaan kuivumaan, siitä ne tarttuivat harjaan, joka laskeutui liedelle.

Kerran kävi niin, että kun olin nuohoamassa, niin talon kaasulla toimiva vedenlämmittäjä räjähti. Talon rouva oli raapaissut tulitikun eikä huomannut, että kaasuhana oli ollut auki. Menin kiireesti sisälle, eteisessä seisoj kalkkipölyn peittämä alaston nainen jonka ihoa peitti seinistä irronneet rappaukset ja kalkkipöly.

Nuohoojan ammatti oli kuin elokuvia katselisi, sen tulin huomaamaan. Ammatissa näki kaiken mahdollisen mitä ihmiselämässä voi tapahtua.

Vallankumouksen alkaessa Pekka pääsi perheineen pakenemaan Suomeen, mutta sinne jäi kaikki omaisuus, vain se mitä päällä oli tuli mukana. Näin Yrjö muisteli aikoja vuosikymmenten takaa.

Yrjö Siitonen

Simpelejärvi liikenteen solmukohtana

Meidän aikanamme maisemaa halkoo "kuutostie", se on nykyajan liikenneväylä niin etelään, länteen kuin myös pohjoiseen. Mutta miten oli ennen, kun esi-isämme elivät 600 - 800 lukujen aikakautta? A. M. Tallgren on aikanaan todennut kirjoituksessaan. "Kaupan tavaton vilkastuminen tarjosi Laatokan rannan kalastajille ja kaskenviljelijöille mahdollisuudet suurimuotoiseen yritteliäisyyteen, turkisten ja nahkojen hankkijoina laajoilta asumattomilta metsäseuduilta, kaukana idässä ja pohjoisessa. 900-luku oli äkkinopeata aineellista ja yhteiskunnallista nousua

Viitta Simpelejärven rannalla kertoo nykyiselle sukupolvelle kohteista maailmalla.

Laatokan etelärannan asutulla alueella. Eräretket ulottuivat aina Lappiin saakka”.

Laatokalta he nousivat sauvoen ja purjein Hiitolanjokea ylös Kivijärveen ja sieltä Kivijärvensalmen kautta Simpelejärveen ja edelleen Pyhäjärvelle, Puhoksen kautta Orivedelle ja edelleen kohti pohjoista. Tämä oli tuolloin turkistie. Tuo reitti oli käytössä jo kivikaudella, kuten historioitsija toteaa.

Tätä reittiä ovat esi-isämme tänne saapuneet, tänne erämajansa rakentaneet ja myöhemmin täältä asuinpaikkansa valinneet, tuttujen kalastus- ja ansateiden varsilta. Tähän saapuivat turkisten himokkaat ostajat aina ”onnellisesta Arabiasta” ja Farnkkien maalta saakka. Täällä he tapasivat vaatimattoman ja alkeellisissa oloissa elävän pyyntimiehen, joka kuitenkin oli tärkeimmistä tärkein tuossa pitkässä ketjussa. Tuo eränkävijä oli tärkeä säie pitkässä kudelmassa.

Jo 600 – luvulla on todettu olleen asutusta Simpelejärven rannoilla, ainakin Koitsanlahden ja Rautalahden alueella. Ei siis ihme, että aikanaan on annettu määräys kolmen kaupungin perustamisesta näiden reittien varsilta, ne olivat Lieksa, Nyslot ja Nybor, joka oli määrätty perustettavaksi Joukioon, Parikkalaa ei tuolloin tunnettu. Valitettavasti Nybor jäi tiettyjen syiden takia perustamatta.

Parikkalan alueella on tuolloin ollut useita perevaarojen kyliä, joka johtui siitä, että täältä oli tavallista paremmat kulkuyhteydet. Vienen kävijöiden kerrotaan käyttäneen ”kätevintä kulkutietä Salpausselän välistä”. Kokkolan- eli Hiitolanjoella on ollut varsin suuri merkitys Karjalaiselle erämatkailulle.

Särkisalmella on Kaunissaari, josta on löydetty runsaasti kivikautista esineistöä. Mutta kuinka paljon olisikaan löydetty ellei alkujaan korkeaa saarta oli ajettu rajapenger-mäksi Elisenvaara – Savonlinna kiskotuksen alle. Kaunissaari on ollut yleinen levähdyspaikka oltiinpa sitten menossa Romanajokea pitkin ansapoluille tai kala-apajille Puruvedelle, tai turkiksia pyytämään pohjoisesta. Särkisalmelta reitti pohjoiseen kulki Simpelejärven pohjukkaan Kirjavalassa, sieltä Saaren Rautjärvelle ja edelleen Pyhäjärvelle ja Orivedelle. Toinen venereitti kulki Matkolammille, Kalajärvelle ja sieltä Pihlajavedelle Putikonlahdelle tai Puruveden Enanlahdelle.

Siitosten suvulle on lohenkalastus merkinnyt paljon. Siksi sukutunnuksessa on kaksi lohta ja viljelyhde, joka kuvaa kaskiviljelyn aikakautta, mutta myös nykyistä tilannetta. Melkoniemestä on monen kulku suuntautunut ympäri maata ja maailmaa, siksi sinne sopii varsin hyvin muutama vuosi sitten pystytetty viitta, osoittamaan kulkusuuntaa ja matkan pituutta.

Yksi kauempia sukumme ryhmiä on Kittilässä. Liekö he niiden jälkeläisiä jotka ovat täältä lähteneet lohenkalastajiksi Tornionjoelle. Tuosta ajasta ovat ammatit vaihtuneet, nyt siellä on Siitosia kullanhuuhtojina, hiihtokeskusten omistajina ja monissa muissa ammateissa. Toivon, että Kittilästä saamme seuraavaan sukukokoukseen edustajia. Täällä hekin saavat tutustua Melkonien kauniiseen luontoon ja nähdä mistä heidänkin esi-isät ovat taipaleelle lähteneet.

Sortavalan Siitosten kotiseutuna

Kun Sortavalan historiaa selailee ja pyrkii oman sukumme alkujuurille, ei voi olla joutumatta Sortavalan ja siellä tarkemmin Helylään. Kun taas tarkastelee kaupungin historiallisia tilastoita, niin selviää, että käsityöläisammattinharjoittajia oli runsaasti. 1830 luvulla heitä oli 12,4 % kaikista yhteiskuntaryhmistä. Keskiluokkaan kuuluvia oli tuolloin 40,1 %, palvelusväkeä 39,5 %, yläluokkaan kuuluvia oli 20,2 %. Eli varsin tasaisesti kastit jakautuivat. Kurjalistoon kuuluvia oli vain 0,2 %. Nuohojia ja räätäleitä ja teurastajia oli muita enemmän. Rinkelileipurin ammatissa oli tuolloin 9, heidän tulot olivat yhteensä 34.440 mk. Rinkelileipojien määrä säilyi ennallaan, vaikka muissa ammateissa yrittäjien määrä väheni. Kaupungin kolme leipuria pääsi erinomaisiin tuloksiin, sillä yksi heistä oli Schatolov joka käytti vuodessa 20 ämpäriä hiivaa, 150 säkkiä parempia vehnäjauhoja ja 20 säkkiä huonompia jauhoja. Lisäksi hän käytti 50 kg anista ja leipoi näistä lähes 10 000 kg parempia ja 1 000 kg huonompia rinkelöitä. Pikkupojat nimittivät silloisia pusuja "ruunanturviksi."

Apunaan hänellä oli yksi venäläinen kisälli ja viisi suomalaista oppilasta. Leipurien määrä on yli kaksinkertainen. Seuraavaksi parhaiten ansainneita olivat teurastajat, joita oli 6 ja hankkivat yht. 15.357 mk. Seppiä oli 12, niin myös räätäleitä. Kaupungin ainoa olutpanimo oli Viipurin poliisimestarin A. Löfströmin omistuksessa, työväkeä oli kahdeksan henkeä. Vuonna 1876 perustettiin kaupungin omistama viinatehdas.

Maatalouden harjoittamiseen ei liiemmin ollut mahdollisuuksia, sitä todistaa sekin, että kaupungissa oli v. 1764 vain 39 lehmää ja 28 hevosta. v. 1842 lehmiä oli 48, kun Lappeenrannassa niitä oli 130, Käkisalmissa 139. Sortavalassa oli suhteellisesti enemmän hevosia, koska niitä tarvittiin kauppiaiden tavarakuljetuksia hoitamaan.

Kirkko palo v. 1844 kun sitä korjattiin joulukuksi

- Joulua aamuna, ennen Isämeidän ja evankeliumin lukemista, veisatun virren alkusäkeistöjä veisattaessa, putosi kynttilä höylälastuihin ja siitä rupesi ensin nousemaan vähän savua, kukaties tulikin alkoi jo näkyä, jota ei saatu jalalla polkemalla sammumaan. Näin siksi, että tuli oli päässyt seinän ja lautaläjän väliin. Ulkoa kannettiin lunta, mutta tulta ei saatu sammumaan vaan tuli levisi pian joka puolelle ja ihmiset huusivat kovalla äänellä "Kirkko on tulossa."

Kansa ryntäsi kohti ovea. Jyrkissä portaissa monet kaatuivat ja tallaantuivat jalkoihin. 53 kerrotaan tuolloin kuolleen.

Kieliongelma:

1800-luvulla kaupungissa puhuttiin suomen ja ruotsin lisäksi venäjää ja paljon saksaa. Kielten moninaisuus haittasikin, mm. musiikin ja teatterin aloilla.

Ensimmäiset teatterinäytöksen joita sortavalalaiset itse esittivät, olivat aluksi saksalaisia näytelmiä, mutta jo 1850-luvulla näytteli Sortavalan nuoriso Pietari Hannikaisen Silmänkääntäjän, tämä tapahtui Helsingin esitystä aikaisemmin. Sitä ennen näytelmää oli esitetty jo Lappeenrannassa ja Kuopiossa.

Kirjasto:

Kaupungin kirjastossa oli v.1870 197 nidettä, niistä kaunokirjallisia 61, hengellisiä 59, historiaa ja maantiedettä sisältäviä niteitä oli 29. Lainaustmäärä kirjaston ensimmäisen toimintavuoden aikana oli 909, joista suomenkielisiä kirjoja 865. Jo seuraavana vuonna kirjojen määrä oli kasvanut 326, lainausten määrä 645.

Autoilu:

Maalta tulleet varakkaan vuokrasivat auton, jolla ajelivat ympäri maaseutua ja kaupunkia. Sortavalassa oli tuolloin 4 henkilöautoa. Yksi ja muita arvokkaampi oli kauppias I. Siitoisen pojalla Gregoriuksella. Silloisessa sanomalehdessä hän mainosti autoaan seuraavasti.

"Auto on Cadillac - merkinen, joka kulkee suurimmalla sallitulla 20 km/t nopeudella. Siinä on 35 hevosvoimainen moottori ja sähkövalot."

Autokyyti maksoi 10 hopearahaa, hevoskyydin sai puoleltaitoista markkaa tunnilta.

Viinakauppa:

"Viinasta ei saa olla puutetta," kuului kaupungin johdon silloinen määräys.

Viinakauppa kävi ainakin markkina- aikoina hyvin. Historia tietää kertoa, että markkina-aikana väkeä tunki viinakauppaan ostamaan "ilovettä" niin paljon, että veivät jopa ovenpielet mennessään. Erään miehen kerrotaan saaneen käytöksestään meriruokoa selkäänsä, tarkoittaneen onkivavalla eli rottingilla pieksämistä. Kaupungin määräyksen mukaan markkina-aikana viinaa tuli olla kahta laatua ja niin myös kahden hintaista ja lisäksi tuli olla riittävästi olutta. Viinanmyynti oli annettu yksityiselle kauppiaille. Miehillä sai myydä enintään 35 litraa naisille vain puolet tuosta määrästä. Kaikesta huolimatta Sortavala oli koko Karjalan raittiusaatteen tyysija.

Kauppiaat:

Sortavalassa oli 16 kauppiasta sekä lisäksi 4 rihkamatavara kauppiasta. Kauppiasta 5 oli luterilaista. Kreikkalaiskatolliset maksoivat veroa yhteensä 393 ruplaa, luterilaiset 203. Kauppiaat maksoivat yhteensä veroja (naiset mukaan luettuna) 884 ruplaa, tuosta määrästä kauppias I. Siitoisen maksama summa oli 330 ruplaa. Toiseksi suurin kauppias Moltakov maksoi 180 ruplaa. Kauppiaila oli palveluksessa 19 apulaista, heistä venäläisiä 4.

1800-luvun puoliväliin saakka kaikki kevyttavara mitattiin silmämääräisesti, puolivälin jälkeen otettiin tarkat punnitusvälineet käyttöön.

Siitosten suvun kalamatkat Karjalasta Puruvedelle

Puruvesi ja Pihlajavesi ovat aina olleet kuuluisia kalarik-kaudestaan, ennen muuta muikuistaan. Etelä - Savolais-ten lisäksi sieltä kävivät hakemassa särvintä myös Karja-laiset. Heillä oli erillinen oikeus käydä kalastamassa ja sitä oikeutta he myös käyttivät. Nuotat lastattiin veneisiin ja pitkä matka sauvomalla pääsi alkamaan. Ensin Hiitolan - eli Kokkolanjokea ylös, sitten Kivijärvelle ja Kivijärven-salmen kautta Simpelejärvelle. Josta jatkettiin kohti Sär-kisalmea ja Romananjokea, jota pitkin tehtiin loppumat-ka ennen Puruvettä tai mikäli matka suuntautui Pihlaja-vedelle niin sinne haarauduttiin jo ennen Kivijärvensal- mea. Puruvedelle tulijat joutuivat vain yhdessä kohden, lähellä Putikkaa vetämään veneet vedenjakajakannaksen yli.

Historia ei kerro kuinka suuria nuotat tuolloin olivat, mutta kun niiden määrät mainitaan, niin voidaan olettaa niiden olleen varsin pieniä, koska niitä kerrotaan olleen kullakin kalastusryhmällä useita kymmeniä.

Kun useita päiviä jopa viikkoja oli kalastettu ja saatu ve- neet saalista täyteen alkoi paluu takaisin Karjalaan. Luon- nollista oli, että paluumatka tapahtui helpommin, sillä täy- dellä lastilla oli hyvä myötävirtaa kulkea.

On luultavaa, että Särkisalmen edustalla oleva Kaunis- saari on ollut tuolloinkin levähdyspaikka. Onhan sieltä löydetty jo kivikaudelta peräsin olevia ruukunkappaleita, niin ilmeisesti ennen Romananjoelle siirtymistä on pidet- ty lepohetki saarella.

Karjalaisilla on ollut hyvin laaja kalastusoikeus Saimaalla, lähinnä juuri mainituilla vesillä. Siitä ajasta tuo joki on muuttunut, mutta vesi siinä virtaa edelleen, mutta tuskin siinä matkanteko sauvoen enää onnistuisi.

Historiatietojen mukaan kalamatkat Puruvedelle tehtiin suurissa ryhmissä, joita kutsuttiin neljänneskunniksi. Vuon- na 1560 Niko Siitosen neljänneskunta kävi Puruvedellä kalastamassa. Mukana oli 96 nuottaa, niillä kalastettiin etupäässä särkiä ja ahvenia, jotka kuivattiin talviravinnok- si. Olli Siitosen neljänneskuntaan kävi samana syksynä Puruvedellä kalastamassa muikkuja, heillä oli mukana 147 nuottaa. Tieto ei kerro miten suuria silloiset nuotat mah- toivat olla. Kun veneet olivat täyttyneet kalasaaliista, niin matka myötävirtaan kohti Laatokan rantaa voi alkaa.

Suur - Jääsken neljänneskunnan päällikkönä on ollut Antti Siitonen vuosina 1543 - 1554. Matti Ollin poika Siitonen ja Pekka Siitonen mainitaan neljänneskunnan päällikköi- nä. Tuolloin Siitokset ovat olleet muita varakkaimpia, sillä kuninkaalta tullut laki velvoitti päälliköiksi tuli valita hen- kilö joka oli varakas ja luotettava talollinen, joka lisäksi on maksanut veronsa.

Kirpun "Ukkopetäjä"

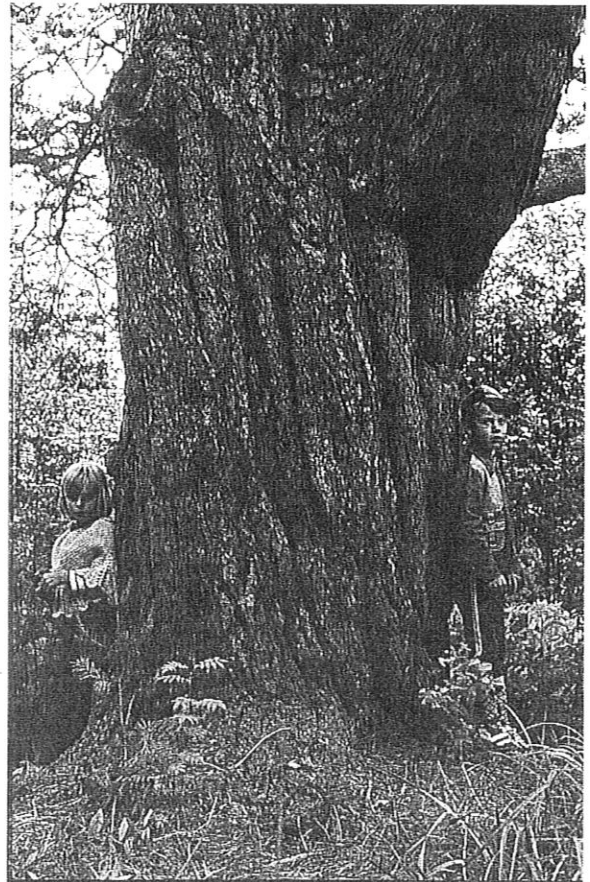
Tuskin lienee toista niin historiallisesti merkittävää petäjää monessakaan paikassa, kun on Kirpun Ukko

petäjä? Kun tuota, vielä virkeää suurta puuvanhusta pääsee vierestä katsomaan, niin katse kiinnittyy en- nen muuta varsin oudolta näyttävää kaarnapintaan ja siinä oleviin rosoisiin syvennyksiin. Kuka mahtaa tietää miten vanha puu jo on, mutta jos sillä olisi ais- tit, niin sen voisi sanoa nähneen hyvin paljon ja pal- jon sillä olisi kerrottavaa.

Puu sijaitsee Särkisalmelta Melkoniemeen johtavan tien lähellä Tarvaspohjassa, Kirpun pellon reunassa. Vanhat tarinat kertovat kuinka puu toimi aikoinaan paiseiden parantajana. Kaikki tuo tapahtui silloin kun esi-isämme ja äitimme uskoivat vielä noituuteen ja taikavoimiin ja mitä ihmeellisempiin lääkitseviin pop- pakonsteihin. Liekö Ukko - Petäjästä ollut apua, niin on ainakin uskottu.

Paiseista uskottiin pääsevän eroon, kun meni petäjän luokse, kairasi puunkylkeen reiän ja puristi paiseesta tulevan mädän reikään ja sulki sen tiukalla puutapil- la. Kuinka moni omaan sukuumme kuuluva mahtoi käydä puristamassa paiseensa puuhun, mutta varsin monta arpea on puun kyljessä.

Lieneekö puu saanut kaikesta tuosta elinvoimaa, ja eliksiirejä ja elämiseen tarvitsemiaan elinesteitä, kos- ka se jatkaa elämäänsä edelleen, nyt erikoisuutensa johdosta suojelukohteena. Ikää arvellaan puulla ole- van ainakin 300 vuotta ja sen "rinnan" ympärysmitta on 430 senttiä.

Puun rungon paksuutta voi verrata sen vieressä sei- soviin Soikkelin lapsiin.

Siitosa "rapakon" takana Amerikassa

Meitä Siitosa on riittänyt miltei minne vaan. On sanottu, että maailmassa ei ole paikkaa missä ei ole suomalaista, eikä suomessa paikkaa missä ei olisi parikkalalaista. Tuo voisi hyvin kääntää niin, ettei maailmassa ole paikkaa missä ei olisi Siitosa. Tuolta "Karjalan meren," Laatokan ranta-
milta on kulku alkanut ja vienyt eri puolille maailmaa.

1907 - 1938 välillä on Suomesta muuttanut Amerikkaan, - siirtolaisuusinstituutin luettelon mukaan - 15 Siitosta. Passiluettelon mukaan heistä 6 on ollut Parikkalasta, yksi Rautjärveltä ja yksi Tohmajärveltä.

Yksi, monelle tuttu, joskaan ei Parikkalasta lähtenyt, mutta meidän sukuumme kuuluva ja seuramme jäsen. Monilla retkillä mukana ollut on Kaliforniassa asuva Harry Siitonen.

Harry on syntynyt Amerikassa. Hänen isäntä muutti Amerikkaan Sortavalan Helylöstä 1915. Siellä hän tapasi tulevan vaimonsa, joka oli muuttanut sinne Jaakkimasta. Avioliiton he solmivat 1917 ja Suomessa he kävivät vuonna 1925, lieneekö sitten tuon matkan seurauksena seuraavana vuonna syntynyt Harry.

Isä oli leipuri ja harrasti painia ja ohjasi voimistelijoita. Perheellä oli kanala.

Harry on perinyt vanhempiensa yhteiskunnalliset katso-
mukset. Hän on vapaa-ajattelija.

Harry opiskeli Michiganin yliopistossa ja valmistui toimit-
tajaksi 1950.

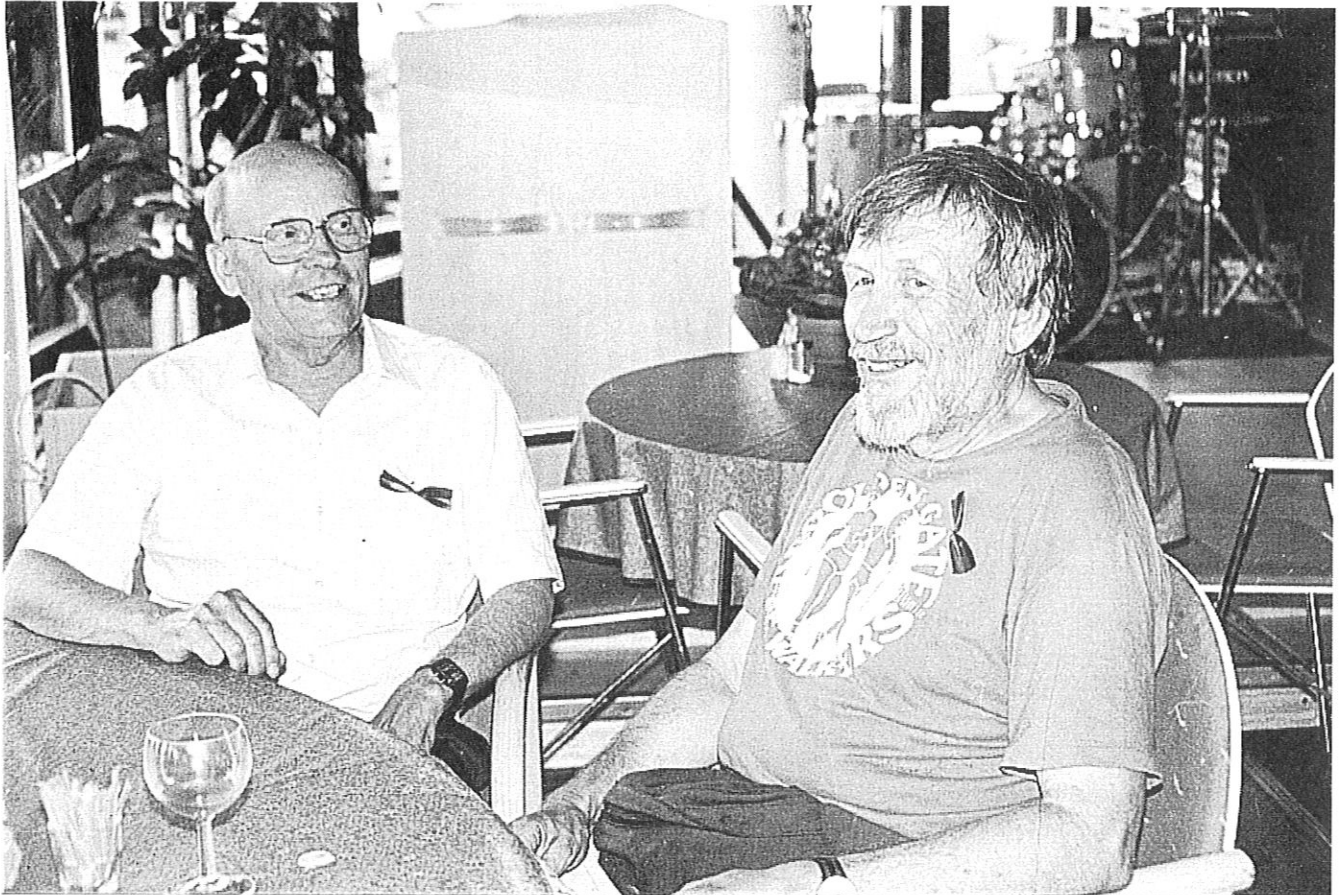
Merkittävän työn maamme tunnetuksi tekemisessä hän on tehnyt kirjallisuutta kääntämällä. Hänen käännöksi-
ään ovat monet näytelmät, mutta ennen muuta Kalevala, jota hän on kiertänyt esittelemässä ja lausumassa ja luen-
noimassa miltei jokaisessa Amerikan yliopistossa.

Suomalaisia näytelmistä hän on kääntänyt englanniksi mm. Aleksis Kiven Kihlauksen, Matti Kurikan Ihmekös tuo, E. F. Johnsonin Lalli - näytelmän. Lisäksi hän on näytellyt teatte-
reissa ja ollut mukana myös muutamassa elokuvassa.

Suomesta hän kertoo pitävänsä ennen muuta, rikkaan ja monipuolisen kulttuurin takia. Sen hän katsoo olevan hä-
nelle perintö ja se on tuonut hänet Suomeen jo seitsemän kertaa. Erikoisen lämmöllä hän muistelee sukkokokouksi-
amme Imatralla, Lahdessa ja Parikkalassa, sekä niitä ret-
kiä rajantakaiseen Karjalaan joihin hän on yhteisillä ret-
killämme osallistunut.

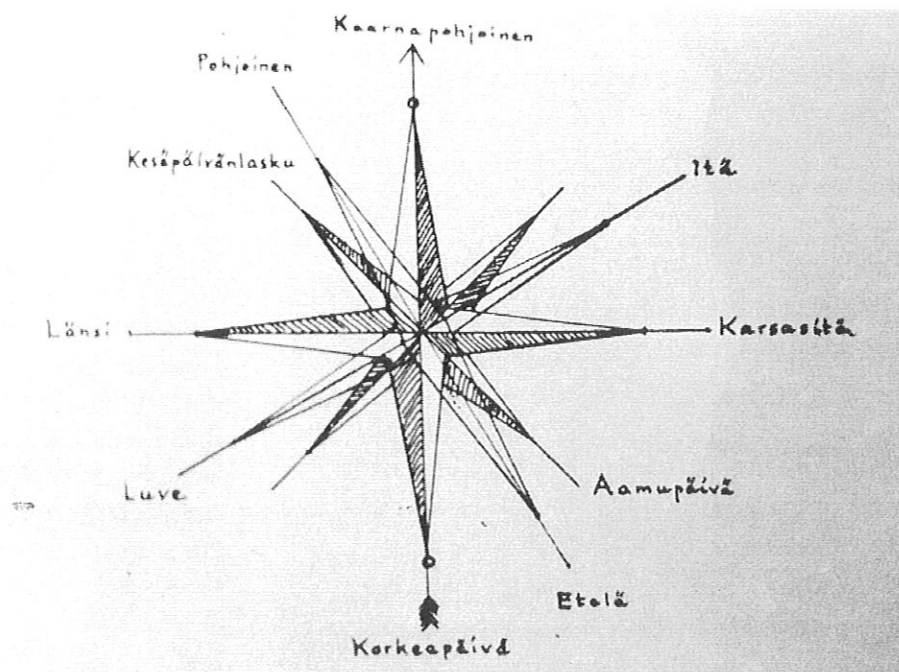
Harryn näkemys retkiltä on erikoisesti rajantakaisen kan-
sa kurjat ja ankeat olot. Ihmiset vaikuttivat siellä masen-
tuneilta ja toivottomilta, mutta kaikesta huolimatta he
olivat hyvin ystävällisiä ja lämpimiä ihmisiä, Harry toteaa.

- Voisi olla, että yhteistyöllä Suomen kanssa voitaisiin saa-
da parannusta aikaan. En usko, että valtiollisilla rajoilla
olisi niin suurta merkitystä. Hyvät ihmissuhteet ja yhteis-
työ molemmiin puolin rajaa olisi tärkeämpi. Nuorille sa-
noisin, että ponnistelkaa kehittääksenne yhteistä hyvää,
älkää antautuko tavoittelemaan vain aineellista asemaa.
Mutta pitääkö hauskaa. Elämässä on huumoria. Rakasta-
kaa, luokaa ja nauttikaa, neuvo Harry.

Urheilu muodostui keskeiseksi keskustelun aiheeksi Harryn oik. ja Sakari Siitosen juttutuokiossa Imatralla pidetyn sukkokokouksen aikana.

Ennen suunnistettiin tuuliruusun avulla. Tällainen oli esi-isiemme käyttämä kompassi, joka tuskin veisi Jukolan suunnistajat oikeille rasteille.

Pakanuuden aikaiset uhri- eli kuppikivet

Parikkalassa on säästynyt jälkipolville hyvinkin vanhoja historiallisia kohteita. Vanhimmat, yli 2000 vuotta sitten kiviin hakatut kupit lienevät vanhimpia. joita on ainakin kolmessa paikassa, pääasiassa Joukiossa ja Poutalan tien varrella.

Tuolloin täällä asustaneet veivät uhrilahjoja, viljaa, lihaa, kalaa ja metsänriistaa, kiittääkseen jumaliaan ja samalla rukoillen heiltä hyvää onnea tuleville pyyntimatkoilleen.

Kuppien teko on vaatinut kekseliäisyyttä. Ne on arveltu hakatun suurten eläinten, kuten hirven pak-susta reisuusta tehdyllä taltalla, soraa apuna käyttäen.

Poutalan tien varrella oleva kuppikivi, jossa on kymmenkunta kuppia.

Emilia Siitosen tarina:

Sukutietoja Kukonkannasta

Pietarin Suomalaisen rautatieaseman tullivirkailijana ja kuvernementin sihteerinä oli Julius Viktor Fagerlund, joka oli avioitunut Melkonien Timperinmäen tilan ainoan ja rikkaan perijän, Emilia Siitosen kanssa. Pariskunta asui Pietarissa ja piti Parikkalan Kukonkanta loma- ja kesäasuntonaan. Julius ja Emilia rakennuttivat Kukonkannan ns. Yläpytingin. Varmaa tietoa ei ole ostivatko he tilan koulumestari Innaselta, niin kuitenkin lienee tapahtunut?

Heidän ottopoikanaan oli kaikkien Parikkalalaisten hyvin tuntema vänrikki Yrjö Fagerlund, syntynyt 11.11.1879. Ottopojaksi Yrjö joutui kun Fagerlundit löysivät vastasyntyneen, kapaloon käärityn lapsen eräänä talvisena aamuna asuntonsa ulkorappusille jätettynä. Koska pariskunnalla ei ollut omia lapsia, he päättivät ottaa Yrjön ottopapsekseen. Pähat kielet tosin kertovat, ettei lapsi liene ollut aivan ventovieras Juliukselle.

Ellen (Elli) Fagerlund oli lääninkamreeri G. ja Elin Fagerlundin tytär, joka oli syntynyt 23.12.1904. Juliuksen serkku Gustav Wilhelm Fagerlund oli Viipurin lääninhallituksen sihteerinä ja omisti Parikkalassa Liuhanrannan tilan ja muutamia ympärillä olevia pienempiä maatiloja. Hänellä oli kaksi tytärtä Hanna ja Elli.

Yrjö Fagerlund kävi koulua Savonlinnan reaalilyseossa ja Helsingin Suomalaisessa yhteiskoulussa, jonka lopetti kesken siirtyessään opiskelemaan Kurkijoen maatalousopistoon, josta siirtyi viljelemään Liuhanrannan tilaa, toimien samalla useissa luottamus-tehtävissä, kuten kunnallislautakunnan varaesimiehenä ja kansakoulun kasöörinä.

Yrjö meni naimisiin Ellen os. Fagerlundin kanssa. Pietarissa Julius ja Emilia Fagerlund harrastivat teattereissa- ja konserteissa käyntiä. Tuolloin he tutustuivat merkittäviin ja eri taitealojen taiteilijoihin, varsinkin siksi, että Yrjö oli musikaalinen. Hänen yksi viimeisimmistä soittimista oli sitra. Yrjöstä tuli taiteilijoiden pidetty ystävä. Tästä syystä moni ryhmä kävi esiintymässä Parikkalassa ja viettivät kesiään Liuhanrannassa, Kukonkannassa ja myöhemmin Metsolasassa, jossa oli tuolloin Fagerlundien metsästysmaja ja myöhemmin heidän kotinsa. Lukuisia kesiä.

Julius ja Emilia Fagerlund olivat yhdessä järjestämässä Parikkalaan lukuisia kesäjuhlia. Kerrotaan, että nuori, myöhemmin Suomen presidentti Lauri Kristian Relander polki polkupyörällä Kurkijoelta Parikkalaan tanssimaan.

Kukonkannassa tiedetään vierailleet Yrjön hyvä ystävä Eino Leino, sekä mm. Oskari Merikanto, Wäinö Sola, Erkki Melardin. Lukuisista näyttelijöistä tunnetuimpia oli mm. Aku Korhonen ja vielä ennen avioitumistaan Juho Kusti Paasikiven kanssa Alli Paasikivi o.s. Hildén, joka oli näyttelijänä kansallisteatterissa.

Elian ja Julius Fagerlundin kuoltua Kukonkanta siirtyi Osakeyhtiö Jouhkolan omistukseen, kunnes kauppaneuvos Artturi Helenius osti kiinteistön ja myöhemmin lahjoitti sen Parikkalan kunnalle lastenkodiksi. Parikkala – Onkamon rautatien rakennusvaiheen aikana talossa asui rakennustyömiehiä.

Nykyiseen asuun talo kunnostettiin v. 1979. Viimeisten vuosien aikana se on toiminut taiteilijoiden näyttely- ja kurssituspaikkana.

Yrjö Faagerlund

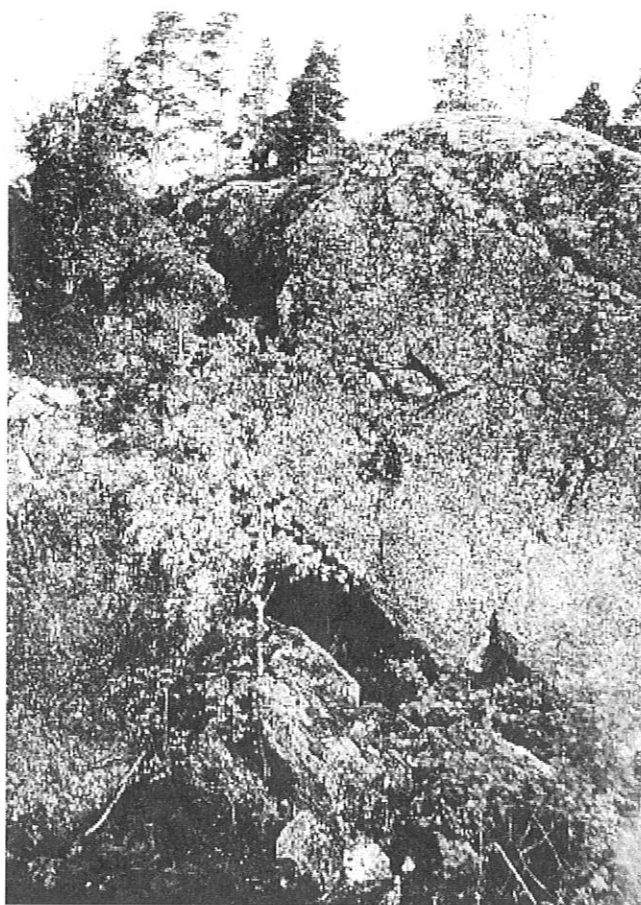
Äijönvuori vanha piilopaikka

Melkoniemessä, Simpelejärven rannalla on Parikkalan maantieteellisesti korkein kohta. Se on Äijönvuori. Vuori on tunnettu ennen muuta isonvihan aikaisena piilopaikkana, mutta sen luolat ovat kätkeneet sisään-
sä myös viime sotien jälkeen peitettyjä sinne peitettyjä aseita. Äijönvuori on merenpinnasta 158 metriä ylempänä, Simpelejärven normaalitasosta sen huipulle on 88 metriä.

Kun vuosisatoja sitten vihollisen tulosta Parikkalaan saatiin tieto, aloitettiin elintarvikkeita siirtää piiloon. Yksi merkittävimmistä piilopaikoista oli juuri Äijönvuori. Sen onkaloihin peitettiin ruokatarvikkeita, kaikkea mitä peitettäväksi oli jäänyt jäljellä. Vuoren suojaan menivät myös naiset lapsineen.

Toisen vastaavanlainen piilopaikan kerrotaan olleen Rasvaniemessä.

Rasvaniemen korkealle kalliolle on perimätiedon mukaan viety viholliselta piiloon suurempi määrä sianlihaa. Lihat on viety talvella ja ne oli ripustettu puunkoksiin. Tuolloin uskottiin, että lihat päästään hakemaan pois hyvinkin pian, mutta toisin kävi. Vihollinen oli paikkakunnalla oletettua kauemmin ja kevät-aurinko alkoi sulattaa paksua sianpintaa, jolloin rasva alkoi valua pitkin kallion sivua. Tuosta kerrotaan Rasvaniemen saaneen nimensä.

Äijönvuori on Parikkalan korkein kohta. Vuorenpäällä, puun juuressa istuu Adolf Siitonen, kuvan on ottanut Väinö Heinonen, joskus 1920:n paikkeilla.

Retket ulottuvat yhä kauemmaksi

Kun viime vuosisadan alkupuolella retkeksi voitiin sanoa jo Äijönvuorella käyntiä. Nykyiset Siitoset ovat retkeilleet rajantakaisille Karjalan kunnalle, monelle hyvinkin tutuille tanhuille. Viime kesänä teimme 36 jäsenen yhteisen retken Viroon ja Latviaan. Kuvassa osa ryhmästä uutuuttaan hohtavan hotelli Lepadinan edessä.

Siitosten metsästystila Särkisalmella

Perimätiedon mukaan ja osittain varmistettunakin on tieto, että suvullamme on ollut erillinen metsästystila Särkisalmelle Marjamäen tila.

Saamani tiedon mukaan tila on kuulunut suvulle hyvin kauan. Sen on joku esi-isistämme aikanaan hankkinut Siitokset suvulle metsästystilaksi. Sijaitseehan se edelleen riistarikkaalla alueella, jossa metsästystä sen eri muodoissa harjoitetaan edelleen.

Siitosten suvussa on ollut perheellinen mies, joka ei jostain syystä kyennyt tarjoamaan perheelleen asuntoa eikä toimeentuloa. Perhe joutui asumaan varsin puutteellisissa oloissa ja nälkää nähdessä.

Esi-isämme lienee ollut luonteeltaan sosiaalinen, koska tarjosi puutteessa elävälle perheelle asuinpaikan Marjamäen tilalle, joka muutoin oli asumaton. Perhe lienee asustellut siellä hyvinkin kauan. Mitään asiapaperia vuorasta tai tilan väliaikaisesta luovuttamisesta ei liene tehty, joka tuolloin oli hyvin yleistä. . .

Vuosien saatossa tiloja ja niiden omistussuhteita alettiin selvittää. Koska perheen tiedettiin asuneen tilalla hyvin kauan, eikä mitään paperia ollut olemassa, silloinen maanmittari teki päätöksen, jotta tila kuuluu siellä joka tilalla asuu. Tuolloin jo ilmeisesti se henkilö, jolle tila oli tilapäisesti luovutettu, oli kuollut ehkäpä jo sitäkin seuraava sukupolvi.

Muistan varsin hyvin kun tilalla asui Heikki Siitosen tytär Veera Siitonen, syntynyt 25.10.1887 poikansa

Yrjön, joka oli syntynyt 23.4.1919 ja myöhemmin hänen vaimonsa Aune omaa sukua Mönkkösen ja tyttärensä Seija Annelin kanssa.

Veeran kuoltua Yrjö piti tilaa, mutta varsin puutteellisesti ja voisi sanoa tehottomasti, eikä pystynyt tulemaan kunnolla toimeen. Yrjön heikkoutta käytti hyväkseen paikallinen puutavaraliikemies, joka sai tilan omistukseensa.

Yrjö siirtyi perheineen asumaan Särkisalmen taajamaan, jossa kuoli, tyttären muuttaessa pois paikkakunnalta. Tila siirtyi kaupan kautta uusille omistajille.

Särkisalmi 1800 luvun vaihteessa

Paljon on muuttunut parinsadan vuoden aikana myös Särkisalmen näkymät.

Tuskin moni paikan siksi tuntisi, jos vain pikaisesti kuvaa vilkaisisi. Tuolloin Simpelejärven pinta on ollut monta metriä nykyistä korkeammalla. Ranta on puhdasta vaaleaa hienoa hiekkaa, saastuneisuudesta ei tuolloin liene tiedetty mitään.

Talojen määrä on vähäinen, mutta jo tuolloin lienee sillan rakentaminen ollut ainakin alulla, vai liekö se ollut jo käytössä? siitä ei kuva kerro mitään.

Vasemmalta oleva talo on silloinen harjatehdas, välissä näkyvä pieni torppa on räätäli Saukkosen talo, joka sittemmin oli kirjailija Sirkka Laineen syntymäkotina. Oikealla on Evert Anttosen talo, jossa oli Yrjö Anttosen talouskauppa.

Särkisalmi 200 vuotta sitten

Yhdessä uusiin tavoitteisiin

Jo perinteiseksi tavaksi on tullut ns. välivuositretken järjestäminen. Viime kesänä teimme sen Viroon ja Latviaan, mikä on suunta ensi kesänä? Tässäkin asiassa toivon jäsenten mielipiteen tulevan kuulluksi. Vuosikokouksen yhteydessä tehdyn Tallinnan matkan aikana pidimme pienen neuvoo-antavan palaverin laivassa. Tuolloin monet esittivät uudelleen Latviaan ja vaikkapa Liettuaan ulottuvaa matkaa. Ehkä tämä osaltaan todistaa, että edellinen matka oli onnistunut.

Uudelleen toteuttamiseen ei liene mitään estettä, mutta yhtenä vaihtoehtona on lähteä tutustumassa seuramme Kittilässä asuviin jäseniin. Siellähän on oikein Siitostenkylä ja sinne on meitä kutsuttu ja siellä suunnitellaan tuloa myös seuraavaan sukukokoukseen. Toivon, että kertoisitte toiveistanne hallituksen jäsenille, niin voisimme aloittaa matkan valmistelut, jotka vievät melkoisesti aikaa.

Onkikilpailut Melkoniemessä

Sitä ennen on luvattu järjestää onkikilpailut ja paikka lienee edelleen Melkonieni. Missä siellä? sitä ei ole vielä päätetty.

Jäsenten toivotaan tekevän omia esityksiään myös muista vaihtoehdoista, eihän niitä aina tarvitse sukukokouksessa päättää. Tärkeintä on, että saamme toiminnan kiinnostavaksi ja yhdessäolon virkistäväksi tapahtumaksi.

Siitosenkylä on Kittilässä, Siitosen tie taas Haminassa

+++++

LUKIJOIDEN HUOMIOITAVAKSI

TÄMÄN JÄLKEEN LEHTI LÄHETETÄÄN MAKSUTTA VAIN JÄSENMAKSUN MAKSANEILLE JÄSENILLE! MYYNNISSÄ 5 €/KPL.

Suorita jäsenmaksu 8 € pankkitilille 800020 - 37172367 tai 532600 - 222337

TEE VIIRI- JA PÖYTÄLIPPUTILAUS AJOISSA

Silloin ehdit saada viirin tai lipun joululahjaksi. Tee tilaus viimeistään 15.11.2002

sihteerille tai hallituksen jäsenelle, yhteys tiedot löydät tästä lehdestä. Tai lunasta

Parikkalan Seudun Osuuspankista.

Viirin hinta ennakotilauksena on 60 €. Pöytälippu vastaavasti 40 €

PARIKKALAN SEUDUN

OSUUSPANKKI

Kestää sukupolvelta toiselle

Parikkalantie 23, 59100 Parikkala

Puhelin (05) 543 0300

Fax (05) 543 0355

SAAREN KONTTORI

Akonpohjantie 6, 59510 Saari

Puhelin (05) 683 8300

Fax (05) 683 8230

**Kun luonnonvalo ja
-lämpö ei riitä...**

Ota yhteys sähköalan luotettavaan,
paikalliseen asiantuntijaan!

PARIKKALAN VALO OY

Puh. (05) 439 01 www.parikkalanvalo.fi

Parikkalan

SÄHKÖTAITO OY

Parikkalantie 15, 59100 Parikkala

P. (05) 5430 800 F (05) 5430 880 e-mail: etunimi.sukunimi@parikkalansahkotaito.fi

**KAIKKI SÄHKÖALAN PALVELUT ELEKTRONIIKKALAITTEKORJAAMO
ÖLJYPOLTINHUOLTO JA -ASENNUS PALOILMOITINLIIKE**